

Bilimsel Yayınlar İçin Kılavuzlar ve Standartlar

Bilimsel yayıncılık; araştırma kalitesini, şeffaflığı, metodolojik titizliği ve yayın etiğine uyumu sağlamak amacıyla uluslararası düzeyde tanınan çerçevelere ve kılavuzlara dayanmaktadır.

Bu standartlar geniş anlamda **Yayın Etiği ve Editoryal Standartlar** ile **Metodolojik Raporlama Kılavuzları** olmak üzere iki ana kategoride ele alınmaktadır.

1. Yayın Etiği ve Editoryal Standartlar

ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors / Uluslararası Tıp Dergisi Editörleri Komitesi):

Tıp dergilerinde yürütülen bilimsel çalışmaların gerçekleştirilmesi, raporlanması, düzenlenmesi ve yayımlanmasına ilişkin kapsamlı öneriler sunar. Yazarlık kriterleri, çıkar çatışması bildirimleri, klinik araştırma kayıtları ve araştırmalarda yapay zeka (AI) kullanımının şeffaf bir şekilde beyan edilmesine yönelik standart ilkeleri belirler.

COPE (Committee on Publication Ethics / Yayın Etiği Komitesi):

İntihal, veri sahteciliği, telif hakkı ihlalleri ve akran değerlendirmesi (hakemlik) süreçlerinin dürüstlüğü dahil olmak üzere bilimsel usulsüzlüklerle mücadele etmeye yönelik kılavuzlar ve davranış kuralları çerçeveleri sunan küresel bir otoritedir.

WAME (World Association of Medical Editors / Dünya Tıp Editörleri Birliği) & EASE (European Association of Science Editors / Avrupa Bilim Editörleri Derneği):

Editoryal süreç boyunca akademik dürüstlüğü korumak amacıyla dergi editörleri, hakemler ve yazarlar için mesleki standartları ve etik uygulamaları tanımlar.

CRedit (Contributor Roles Taxonomy / Katılımcı Roller Taksonomisi):

Yayımlanan bilimsel çıktılarda yazarların üstlendiği spesifik katkıları (örneğin; kavramsallaştırma, veri derleme, formal analiz, fon sağlama ve taslak metin yazımı) temsil etmek için kullanılan üst düzey bir sınıflandırma sistemidir.

2. Araştırma Türlerine Göre Metodolojik Raporlama Kılavuzları

EQUATOR (Enhancing the QUALity and Transparency Of health Research) Network, farklı araştırma tasarımlarına yönelik raporlama kılavuzlarını bünyesinde toplayan bir çatı kuruluş işlevi görür.

Temel Klinik ve Preklinik Raporlama Kılavuzları

CONSORT 2025: Paralel gruplu randomize çalışmalar için raporlama kılavuzu.

STROBE Kılavuzu: Epidemiyolojideki gözlemsel çalışmalar (kohort, olgu-kontrol ve kesitine çalışmalar) için raporlama kılavuzu.

PRISMA: Sistematiik derlemeler ve meta-analizler için kılavuz.

CARE: Olgu sunumu raporlama kılavuzu (*The CARE Guidelines: Consensus-based Clinical Case Reporting Guideline Development*).

STARD: Tanısal doğruluk ve advers olay bildirim çalışmaları için raporlama kılavuzu.

ARRIVE: Hayvan araştırmaları ve preklinik çalışmalar için raporlama kılavuzu.

SAMPL: Klinik makalelerde istatistiksel sonuçların ve tıbbi istatistiğın raporlanması için kılavuz.

GRRAS: Güvenilirlik ve uyum/uygunluk çalışmaları için raporlama kılavuzu.

Diğer Özel Raporlama Kılavuzları

SPIRIT & PRISMA-P: Sırasıyla klinik araştırma protokolleri ve sistematiik derleme/meta-analiz protokolleri için raporlama standartları.

AGREE & RIGHT: Klinik uygulama yönergeleri ve sağıık politikası önerilerinin raporlanmasına yönelik çerçeveler.

COREQ & SRQR: Nitel araştırma çalışmalarının raporlanması için standardize edilmiş kriterler.

SQUIRE: Sağıık hizmetlerinde kalite geliştirme çalışmalarının raporlanmasına yönelik kılavuzlar.

CHEERS: Sağıık araştırmalarındaki ekonomik değerlendirmeler için raporlama standartları.

TRIPOD: Tanı veya öngörüyeye (proqnoza) yönelik çok değişkenli tahmin modellerinin raporlanma standartları.

Bu doküman Türk Geriatri Derneğı Yönetim Kurulu ve Turkish Journal of Geriatrics Editörler Kurulu tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır.